

Matteo en Diego, de Italiaanse makers van de video's: 'Uiteindelijk loopt iedereen lachend weg.'

tober riep Google het spinnenpakje al uit tot een van de meest gezochte Halloween-outfits op internet.

Een ander, wat ouder voorbeeld van een internetprank: iemand stapt een lift binnen, kort daarna valt het licht uit en komt de lift tot stilstand. Wat de persoon in de lift niet ziet, maar de kijker wel, is dat een luik open gaat en er iemand bij komt staan. Als het licht aangaat blijkt het een bleek meisje te zijn met een pop in haar handen, vrij vertaald naar de talloze kindergeesten uit films zoals *The Shining* en *The Sixth Sense*. Om de nachtmerrrie compleet te maken begint het meisje onbedaarlijk te gillen. 'Dit is zonder twijfel mijn favoriete prank!', schrijft een fan in een reactie op YouTube. 'Angstaanjagend eng en soooooo funny.'

Achter de filmpjes zitten vaak jongeren die hun hobby naar een professioneel niveau hebben getild. Dankzij het enorme bereik lukt het sommigen om van de advertentie-inkomsten te leven. Een goed filmpje bereikt internetgebruikers over de hele wereld, en dat vraagt veel van de makers: het moet telkens beter, groter en vooral enger. Wat ooit onschuldig begon met een duidelijk hoorbare scheet in een overvolle ruimte of een sneeuwman die opeens begint te bewegen als je voorbijloopt, is een fenomeen geworden dat het *Bananasplit*-niveau ver is ontstegen.

Vallen de filmpjes nog wel binnen de grenzen van humor? Gaan ze soms niet te ver? Dat vroeg *Forbes*-journalist David DiSalvo zich af na het zien van de *elevator prank*. 'Ik blijf maar denken aan wat er fout kan gaan', schreef hij de op de website van het zakentijdschrift. 'Het meest voor de hand liggende is dat mensen iets aan hun hart hebben en zo'n grap helemaal niet aankunnen. Ik heb niet het idee dat de producenten daarmee rekening houden.'

Op de rand van wat acceptabel is balanceert ook de grap met Chucky, de moordende pop uit de horrorfilm *Child's Play* waarvan sinds de eerste re-

lease in 1988 diverse sequels zijn verschenen.

Van een van die vervolgfilmseries hingen vorig jaar posters in een bushokje in Brazilië. De nietsvermoedende reizigers – ook kinderen – werden al wachtend getraakteerd op een levensechte Chucky, die zich met een mes door de poster heen worstelde en met slaande bewegingen achter hen aankwam.

Opvallend genoeg kwam dit filmpje niet van amateurs maar van een tv-show. Het effect was hetzelfde: de video werd in korte tijd miljoenen keren gedeeld.

'Het is wachten tot iemand ernstig gewond raakt of erger', schreef *The Huffington Post* vorige week. Aanleiding was een nieuw filmpje waarin iemand in een verlaten parkeergarage – daar is ie weer – zich zonder onderlichaam voortsleept, gevolgd door een maniak in doktersjas met een kettingzaag in zijn hand. De knipoog naar de horrorfilm *The Texas Chainsaw Massacre* is overduidelijk, maar zo snel redeneren toevallige voorbijgangers helaas niet. 'Die kunnen voor hun leven zijn getraumatiseerd', aldus de schrijver van het artikel, die internetgebruikers oproept te stoppen met kijken. Het filmpje had op dat moment al bijna 30 miljoen views.

Zelf zien de producenten hun filmpjes als veel meer dan een makkelijke grap. Voor hen behoren de *pranks* tot een nieuwe kunstvorm, waarbij ze zich laten inspireren door elementen uit de populaire cultuur. Matteo en Diego, het Italiaanse duo achter de Killer Clown, noemen hun creaties in interviews zelfs 'sociale experimenten'. Hun drie minuten durende clown-filmpje kostte tien dagen om te maken, over de follow-up deden ze drie weken.

'We zijn er wel degelijk serieus mee bezig', aldus Matteo tegen *The Daily Mail*. De 27-jarige *pranksters* laten niet zomaar iedereen schrikken: kinderen, mensen met huisdieren en iedereen die boven de veertig kan worden geschat, worden zorgvuldig vermeden.

'We zijn met een heel team aanwezig om achter weggrennende mensen aan te gaan. Zodra ze zijn gekalmeerd, vertellen we dat het een grap is. Het is een psychologische truc die extreem goed werkt: uiteindelijk loopt iedereen altijd vrolijk lachend weg.'

Alle goede bedoelingen ten spijt werd de impact van de Killer Clown deze week pijnlijk duidelijk in Frankrijk. Een 28-jarige inwoner van Guingamp maakte een variant op het filmpje, waarin een clown met een cirkelzaag achter willekeurige mensen op straat aan rent. Het inspireerde Franse jongeren massaal hetzelfde te gaan doen. Hoewel het vooral om verveelde pubers gaat die het leuk vinden om mensen te laten schrikken en maar in één geval echt geweld is gebruikt, is de angst voor de 'terreurclown' in Frankrijk een feit. Lachen.

ADVERTENTIE

NATIONALE KUNSTDAGEN

Ahoy, Rotterdam

700 kunstwerken van 100 hoog gewaardeerde kunstenaars

zaterdag 8 en zondag 9 november
11.00 - 17.30 uur

toegangskarten:
www.kunstdagen.nl

Recensies

THEATER
★★★★★

VAN GOGH SPREEKT

Van Gogh spreekt. De wederopstanding van een enfant terrible, door Stichting Luce. Spel: Porgy Franssen. Regie: Gerardjan Rijnders. Tekst: Roeland Hazendonk

29/10, Leidse Schouwburg. Tournee. van-gogh-spreekt.nl

Franssen speelt soepel en mooi in mild en over het algemeen onderhoudend portret van de man – of kwajongen – en zijn tijd.

Eigenlijk had Mohammed B. liever Ayaan Hirsi Ali vermoord, maar die werd te goed beveiligd. Uiteindelijk doodde hij Theo van Gogh.

Met deze notie eindigt *Van Gogh spreekt*, een voorstelling in regie van Gerardjan Rijnders, geschreven door Roeland Hazendonk, jeugdviend van Van Gogh. Misschien was het alom bekend dat de dader 'dan maar' voor Van Gogh koos, maar het was toch een beetje weggezakt; tenslotte is het dit jaar tien jaar geleden dat de eigenzinnige filmmaker op straat werd doodgeschoten. Een bittere opmerking is het wel, en ergens een beetje onverwacht, want verder is *Van Gogh spreekt, de wederopstanding van een enfant terrible* wel een redelijk mild portret geworden van iemand die zich veelal presenteerde als een tamelijk onmogelijke figuur.

Filmmaker dus, columnist, vechter van het 'vrije woord', BN'er, interviewer, ja, zelfs liedjesschrijver en -vertolker, wat was hij al niet, Theo

KLASSIEK
★★★★★

SEUNG-AH OH

Words & Beyond II: Nan Sul Hun, van Seung-Ah Oh, door Slagwerk Den Haag

29/10, Muziekgebouw, Amsterdam. Herh.: Rotterdam (3/11), Den Bosch (8/11)

Alles is even uitgetiend aan deze voorstelling van de gelauwerde Koreaanse componiste.

Als een priesteres beweegt ze over het podium, geflankeerd door twee dansers in het zwart. De Koreaanse zangeres Minhee Park is het middelpunt van een nieuw werk van Seung-Ah Oh, op teksten van de 16de-eeuwse dichteres Nan Sul Hun, naar wie het stuk is genoemd. Het is het tweede deel van *Words and Beyond*, een trilogie van muziektheatrale composities, waaraan Oh (45) al jaren werkt.

De muziek van Oh is uitgesproken oosters van karakter, maar die kant van haar componeren ontdekte ze pas toen ze begin deze eeuw bij Louis Andriessen ging studeren. Al in 2003 maakte ze indruk met *DaDeRimGil*, waarin duidelijk werd dat ze veel affiniteit heeft met slagwerk. Nadien is de Koreaanse componiste menigmaal gelauwerd en sinds een aantal jaar doceert ze compositie aan de universiteit van Chicago. Vorige week ging in de cellobiennale haar *Aphonic Dialogue* in première, en dan nu *Nan Sul Hun* – weer in het Muziekgebouw.

van Gogh (1957-2004). En in al die hoedanigheden schiep hij er klaarblijkelijk een groot genoeg in mensen lekker op de hak te nemen, zo niet tot op het bot te beledigen. Voor een solovoorstelling wel een spannend uitgangspunt: wat kun je nog anders doen dan een querulant neerzetten die mensen cactussen laat kussen?

Rijnders, Hazendonk en Porgy Franssen als Theo slagen er in ieder geval in een portret te schetsen, van een man – of een kwajongen – en zijn tijd, dat al snel interesse wekt. 'Multimediatheater verlucht met liederlijke liederen' noemen ze het: er zijn videobeelden en geluidsopnamen van Theo, sommige wel bekend en leuk om terug te zien, andere behoorlijk goor en idioot, een enkele onverwacht geestig. Archiefbeeld, maar ook nieuw materiaal, met Franssen in de hoofdrol.

Vanuit de wolken kijkt hij terug, op zijn jeugd in Wassenaar, met zijn mooie verleidelijke moeder en zijn zwierige vader, zijn schooltijd, en de eerste plannen als cineast. Stukjes uit *Luger* zien we, maar ook filmjes van een zingende Van Gogh. Een en ander wordt afgewisseld met hersenschimmen, proeven van zijn ongebreidelde fantasie, angsten. Franssen speelt het allemaal soepel en mooi, op toneel zowel als op film, waarbij hij niet zijn best doet om er precies zo uit te zien als Van Gogh; bretels, dat wel, en met een gebaar hier of daar dat een herinnering oproept, en natuurlijk die niet aflatende woordenstroom.

Zo ontstaat een beeld van een getroebeld mens, in gevecht met een reeks aan demonen. Net iets te lang uitgetiend, maar over het algemeen onderhoudend en naar het eind toe toch ook wel een beetje triest.

Karin Veraart

Tekenend voor de kunst van Oh is dat ze in vijf kwartier – de lengte van een flinke Mahler-symfonie – de tijdsbeleving plooibaar weet te maken. Er zijn luwtes in *Nan Sul Hun* waarin de muziek bijna wordt stilgezet, met daartegenover indringende netwerken van slagen, pulserend, maar toch onvoorspelbaar. Eenvoud is bij Oh nooit simplistisch en de complexiteit klinkt nooit gezocht.

Het oosterse van haar muziek zit hem natuurlijk in de keuze voor een in de Koreaanse Jung-Ga-zangstijl geschoolde zangeres, het gebruik van een keomungo, een Koreaans, liggend snaarinstrument. Maar bepalender is het rituele karakter van het werk en het feit dat toonhoogte er niet de rol speelt die ze in westerse muziek doet. De drie spelers van Slagwerk Den Haag gebruiken wel marimba's en vibrafoons, maar de nadruk ligt op hout, vellen en metaal. En als de accordeoniste wonderlijke riedels en akkoorden speelt, zijn die net zo goed een kleurelement als wanneer ze op haar instrument klopt of de toetsen laat rammelen.

Dramaturgie, decor, licht, choreografie, kostuums – net als de muziek is alles even uitgetiend aan deze voorstelling, waarin de serene Park in soms extreem uitgerekt Engels de teksten van de dichteres voordraagt, intens, maar nooit luid, soms vlot en melancholiek als een oud volksliedje, dan weer uitgesponnen. Zo neemt ze als Nan Sul Hun de toeschouwer mee op een reis die uiteindelijk leidt tot het vinden van haar eigen identiteit. **Frits van der Waa**